

Nr 355.

Av herr Häckner m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 151, angående inrättande av en statlig affärsbank m. m.

Genom proposition nr 151 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen *dels* att godkänna vissa i propositionen förordade allmänna riktlinjer för inrättandet av en statlig affärsbank, *dels ock* att medgiva avvecklandet av statens aktieinnehav i Aktiebolaget Göteborgs Handelsbank och att i samband därmed anvisa medel till aktieteckning i Aktiebolaget Jordbrukarbanken m. m.

I vad propositionen avser avvecklingen av statens intressen i Göteborgs Handelsbank och aktieteckningen i Jordbrukarbanken ha vi ingen erinran att framställa.

Däremot är propositionens innehåll i fråga om inrättandet av en statlig affärsbank alltför knapphändigt för att riksdagen skall kunna på grundval därav bilda sig ett omdöme om hur den tilltänkta banken skall fungera och vilka befogenheter den skall äga.

Vi äro för vår del icke motståndare till att en statlig affärsbank verkar som konkurrent till de privata affärsbankerna. I viss mån har Jordbrukarbanken redan länge haft denna ställning. Dess verksamhet har emellertid varit av relativt begränsad omfattning och förlagd i huvudsak till vissa delar av landet. Som 1945 års bankkommitté påpekar, tala goda skäl för dess utbyggnad till ett mera betydelsefullt bankinstitut. Frågan om principerna för en dylik statlig affärsbanks verksamhet måste då i samband härmed upptagas till behandling, vilket kommittén också gjort.

Föredragande departementschefen har emellertid i den kungl. propositionen bestått 1945 års bankkommittés förslag i ämnet en ytterst summarisk behandling. Att märka är, att betänkandet icke varit föremål för någon som helst remissbehandling före propositionens avlåtande, oaktat detta mycket väl kunde hava medhunnits.

Till nöds hade väl ett sådant uraktlåtande kunnat försvaras om propositionen inneburit, att de av bankkommitténs majoritet i dess betänkande framlagda riktlinjerna skulle vara normerande för den nya bankens rörelse. Så är emellertid ingalunda fallet, utan därom anföres blott, att problemet bör beaktas vid fortsatta utredningar men att det icke torde vara möjligt att — förutom i ett angivet hänseende — annorledes än på grundval av erfarenheterna från bankens rörelse taga ställning till spörsmålet. Denna ytterst dunkla antydning om hur bankens rörelse avses skola bedrivas lämnar utrymme för snart sagt vilken organisation som helst och utgör i

varje fall ingen garanti för att rörelsen skall bedrivas efter de riktlinjer som bankkommittén tänkt sig. Bankkommitténs, enkannerligen dess överväldigande majoritets, grundtanke har varit, att den statliga banken icke genom särlagstiftning eller på annat sätt skall få några särskilda förmåner i konkurrenshänseende och att den sålunda skulle få arbeta under samma allmänna villkor som övriga affärsbanker. Om denna enligt vår mening fundamentala principfråga saknas i propositionen varje uttalande.

Frågan om den nya statliga affärsbankens förhållande till riksbanken beröres på ett mycket dunkelt sätt i propositionen. Bankkommitténs betänkande bygger på uppfattningen, att den statliga affärsbanken skall intaga samma ställning till riksbanken som övriga affärsbanker. Härutinnan ha dock två reservanter, herrar Olof Andersson och Hall, intagit en avvikande ståndpunkt och ansett, att den statliga banken i varje fall i en framtid bör kunna organisatoriskt sammanföras med riksbanken samt att det i sådant syfte redan från början bör sörjas för att den statliga affärsbanken bringas att intimt samarbeta med riksbanken. Icke heller till denna viktiga principfråga tages någon klar ståndpunkt i propositionen. Det enda uttalande som göres i denna fråga är, att riksbankens behov av kontaktorgan för sina marknadsreglerande ingripanden enligt departementschefens uppfattning väl kan tillgodoses genom samarbete mellan riksbanken och den statliga affärsbanken. Departementschefen förordar att erforderliga utredningar rörande detta och ett par andra viktiga spörsmål skola verkställas gemensamt av de båda bankerna. Man måste fråga sig varför departementschefen ej genom ett remissförfarande av bankkommitténs förslag sört för att en värdefull belysning erhålles av denna fråga till ledning för det eventuellt ytterligare utredningsarbete, som kan befinnas erforderligt.

Av det anförda framgår, att den framlagda propositionen lämnar ett mycket bristfälligt underlag för ett bedömande av riktlinjerna för den tilltänkta statliga affärsbankens ställning och verksamhet. Att lämna denna fråga öppen till dess banken en tid bedrivit sin verksamhet och att, med åsidosättande av bankkommitténs utredning och förslag, lämna den till utredning av riksbanken och den statliga affärsbanken allena, synes ej vara motiverat. Frågan bör därför efter vederbörligt remissförfarande göras till föremål för förnyat övervägande av Kungl. Maj:t och först därefter, med klart angivande av regeringens ställning till riktlinjerna för bankens rörelse m. m., ånyo föreläggas riksdagen för bedömande. Den förlust av tid som därigenom skulle uppkomma är av ringa betydelse i jämförelse med vad man skulle vinna i förbättrat underlag för frågans bedömande.

Vi få därför hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit under mom. b) och c) i propositionen nr 151, för-

klara sig icke kunna godkänna de i propositionen antydda
allmänna riktlinjerna för en blivande statlig affärsbank.

Stockholm den 2 april 1949.

Yngve Häckner.

Bertil Ohlin.

Sven Wedén.

Ingrid Gärde Widemar.

Margit Vinge.
